

Informatienota

Registratie nr. :		Opsteller :	Irene van Asten
Datum nota :	18 september 2018	Afdeling :	Bedrijfsvoering
		Portefeuillehouder :	Wethouder F. Rombouts

Onderwerp

Bouwstenen voor een effectieve samenwerking Metropoolregio Eindhoven

Kennis nemen van

De reactie van burgemeester en wethouders op de notitie 'bouwstenen voor een effectieve samenwerking'

Inleiding

In de periode van december 2017 tot en met maart 2018 is het Ambitiedocument 'De slagvaardige Regio' voorbereid. Uw raad heeft in de werkbijeenkomst van 16 januari 2018 de door de Metropoolregio Eindhoven geformuleerde vragen besproken.

Op 20 maart 2018 is door het algemeen bestuur van de Metropoolregio Eindhoven (hierna: MRE) het Ambitiedocument 'De slagvaardige regio' vastgesteld. Dit Ambitiedocument is daarna aan de nieuwe raden aangeboden.

Daarin staat dat de Metropoolregio Eindhoven zich gaat richten op de thema's:

- 1) Economie
- 2) Mobiliteit
- 3) Energietransitie
- 4) Transitie landelijk gebied

Vanaf april 2018 is fase 2 gestart. Het ambitiedocument is verder uitgewerkt met als resultaat de notitie 'bouwstenen voor een effectieve samenwerking'. De hiervoor genoemde vier thema's zijn verder uitgewerkt. Daarbij is van belang, eigenaarschap, verbondenheid en draagvlak. Uw college en raad wordt verzocht om vóór 1 oktober 2018 deze bouwstenennotitie te bespreken en een reactie te geven.

Om tot een gezamenlijke reactie te komen heeft de Stuurgroep Update van de MRE deze vragen geformuleerd.

1. Kunt u zich vinden in de bouwstenen?
2. Zijn de in de notitie genoemde inhoudelijke bouwstenen (economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied) duidelijk beschreven? Zo niet, wat zou er volgens u nog aan de notitie toegevoegd moeten worden op weg naar het Samenwerkingsakkoord?
3. Kunt u zich vinden in de op hoofdlijnen beschreven bouwstenen Samenwerking en Governance?

Voor de Kempen zijn de bouwstenen intensieve veehouderij en energietransitie van groot belang. Het college benadrukt dat voor deze twee onderdelen meer ambitie nodig is dan nu is opgenomen in het document.

Het doel van de werkbijeenkomst van 25 september 2018 is dat de beoogde reactie vanuit het college door uw raad wordt besproken. Deze wordt voor 1 oktober 2018 aan de stuurgroep aangeboden. In de reactie zijn de vragen onder 1 en 2 samen omschreven.

Kernboodschap

Vraag 1 en vraag 2

Kunt u zich vinden in de bouwstenen en zijn de bouwstenen duidelijk omschreven?

Inleiding

In het hoofdstuk 'Inleiding' (bladzijde 3, alinea 3) is opgenomen dat de bouwstenen niet in beton zijn gegoten, maar uitgewerkt worden in jaarlijkse werkprogramma's. Het is niet duidelijk hoe deze werkprogramma's tot stand komen en wie hier een bijdrage aan levert. Wij pleiten voor een heldere omschrijving van een voortvarende aanpak waarbij het zwaartepunt van de inzet van gemeenten niet op de opstelling van het werkprogramma komt te liggen, maar op de uitvoering daarvan.

Economie

Algemeen

De afstemming over de aanleg van nieuwe werklocaties, met name over bedrijventerreinen en over onderwijs en arbeidsmarkt wordt in dit thema gemist. Aandacht wordt gevraagd voor een meer concrete uitwerking in de jaarlijkse uitvoeringsplannen.

Voor het programma Economie zijn drie concrete opgaven benoemd (bladzijde 4, alinea 5).

Opgave 1

1. Het verbinden van gemeentelijke en subregionale economische agenda's met de Brainportagenda

De gemeente Reusel-De Mierden heeft geen economische agenda en de economische agenda van de Kempen is alleen gericht op projecten voor de industrie. Daarmee is het lastig om input te leveren voor de Brainportagenda. Ook is de Kempen op dit moment onvoldoende georganiseerd om een gedragen standpunt in te nemen over deze Brainportagenda. Een betere organisatie in de subregio is van belang om als serieuze partner van Brainport en de grotere gemeenten te kunnen optreden. Het is van belang dat uw raad hier kennis van heeft.

Voor de reactie aan de MRE wordt deze tekst voorgesteld.

In de tekst van het document is nog niet omschreven wat de concrete acties en resultaten zijn nadat de gemeentelijke en subregionale agenda's zijn verbonden met de Brainportagenda. Aandacht wordt gevraagd voor een meer concrete uitwerking in de jaarlijkse uitvoeringsplannen.

Opgave 2

2. Het bevorderen van kennis & innovatie
Voor dit onderdeel zijn er geen aanvullingen.

Opgave 3

3. Het versterken van de brede basiseconomie, flankerend aan de Brainportagenda (bladzijde 4)

De tekst is heel breed omschreven. Afbakening is gewenst om te voorkomen dat er allerlei projecten worden opgepakt, zonder dat hiervoor draagvlak is bij de 21 gemeenten. Immers kan onder deze opgave alles wat een link heeft met economie worden opgepakt. Focus op de belangrijkste bovenlokale opgaven zoals onderwijs, arbeidsmarkt en bereikbaarheid.

Mobiliteit

Het thema mobiliteit (bladzijde 6 en 7) sluit vanuit het MRE aan op het beleid van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan en de speerpunten en ambities voor de Kempen.

Dit leidt onder meer tot:

- Het versterken van de economie door de bereikbaarheid van de maakindustrie, landbouw- en vrijetijdseconomie te verbeteren;
- Het woon- en leefklimaat verbeteren door de bereikbaarheid van zorg-, onderwijs- en winkelveorzieningen voor de Kempenaren te verbeteren en de overlast van verkeer in de woonkernen te beperken;
- Bijdragen aan de Kempische energietransitie door het gebruik van duurzame vormen van vervoer te stimuleren.

Omdat het merendeel van de mobiliteitsstromen de grenzen van een individuele gemeente overschrijdt, werken we in Zuidoost-Brabant al decennia lang samen aan de bereikbaarheid in en van onze regio. Die samenwerking heeft veel opgeleverd, maar gezien alle ontwikkelingen op het gebied van luchtkwaliteit, klimaat en duurzaamheid, maar ook van verkeersmanagement, elektrisch rijden en verkeersveiligheid, is er meer nodig. Bereikbaarheid is op alle schaalniveaus van belang. Van intercontinentaal tot de "last mile", en alles daartussen. Er is dus meer visie nodig op de ruime scope van de mobiliteitsvraagstukken op langere termijn, zodat ook na de uitvoering van de projecten in de bereikbaarheidsagenda een goede gezamenlijke visie op het mobiliteitssysteem ontstaat. Deze visie ontbreekt op dit moment in het document.

Dat leidt tot deze zes concrete opgaven:

1. (Inter-)nationale connectiviteit met economische centra
2. Bereikbaarheid in dagelijkse omgeving door meerdere vervoersvormen
3. Leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid
4. Stimuleren slimme mobiliteit in de regio
5. Verbinding thema mobiliteit met thema's economie, energietransitie en transitie landelijk gebied
6. Verbinding logistiek met Regionale Bereikbaarheidsagenda

Energietransitie

Als concrete opgaven zijn geformuleerd:

1. Opstellen van een regionale energie strategie
2. Versnelling van initiatieven rond drie gedefinieerde projecten voor productie van (grootschalige) duurzame energie
3. Uitwisselen van kennis en kunde op duurzaamheidsvraagstukken

Ten aanzien van het onderdeel "Wat hebben we over vier jaar gerealiseerd" (bladzijde 9, de opsomming) is de bouwsteen gezien vanuit Kempisch perspectief weinig ambitieus. Dit onderwerp mag voor dit onderdeel veel scherper worden weggezet. Op basis van de Regionale Energiestrategie (RES) wordt binnen vier jaar voor iedere gemeente binnen de Metropoolregio duidelijk wat de opdracht is met betrekking tot de realisatie van grootschalige wind- en zonneprojecten.

Met de Notitie grootschalige opwekking van wind- en zonne-energie lopen de Kempengemeenten (ver) voor op de andere gemeenten uit de Metropoolregio. Middels een haalbaarheidsonderzoek zijn we voor de Kempen de kaart al aan het inkleuren waar grootschalige projecten voor wind en zon mogelijk zijn. Hier maakt het lokaal herinvesteren van de opbrengsten (sociale innovatie) zeker onderdeel van uit. Een ambitie om binnen 2 á 3 jaar drie windprojecten gerealiseerd te hebben sluit beter aan bij de Kempische aanpak. En mogelijk nog meer als de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek en daarop volgend de Milieueffectrapportage hiervoor de lichten op groen zetten. Hierbij zal het tempo van de upgrade/uitbreiding van het energienetwerk (Enexis) in hoge mate bepalend zijn of de ambities van de energietransitie in de Metropoolregio haalbaar zijn. Alle ervaringen die binnen de Kempen zijn/worden opgedaan delen we graag met de regio.

Voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad (en nieuwbouw) is de ambitie dat we binnen vier jaar afstemming in de wijze van aanpak hebben bereikt. Er ligt binnen vier jaar een masterplan waarin uitgewerkt wordt hoe de aanpak gaat plaatsvinden, gebaseerd op praktijkvoorbeelden. Verduurzaming van de bestaande woningvoorraad moet topprioriteit krijgen. De praktijk zal zijn dat er in de regio absoluut onvoldoende ruimte is om door middel van grootschalige wind- en zonneprojecten te voorzien in de energievraag. Er moet echt werk gemaakt worden van de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Met alleen het hebben van een digitaal Energieloket komen we er niet. Binnen de regio moeten in zowel stedelijk als landelijk gebied pilotprojecten gestart worden, waarbij de insteek is nul op de (energie)meter. Hierbij moet het gaan om projecten die relatief eenvoudig uit te rollen zijn in de regio. Nieuwe financieringsconstructies moeten bedacht worden.

Transitie Landelijk Gebied

De ambitie van het landelijk gebied is als volgt verwoord:

"Onze ambitie is een landelijk gebied dat leefbaar, toekomstbestendig en economisch vitaal is zodat het bijdraagt aan het concurrerend vestigingsklimaat van Brainport. We willen niet alleen de slimste high tech regio zijn, maar ook de mooiste en de groenste."

Wij kunnen ons vinden in het uitgangspunt (bladzijde 9, alinea 1 tot en met 4) dat een sterk en vitaal landelijk gebied noodzakelijk is voor een concurrerend vestigingsklimaat in de regio. We zijn als landelijke, agrarische gemeente dan ook verheugd dat het landelijk gebied, met specifieke aandacht voor de transitie van de agrarische sector, een van de vier programmalijnen is geworden waar de komende vier jaar de focus op ligt.

De gemeente Reusel-De Mierden is een gemeente die sinds 2017 intensief en integraal inzet pleegt op het dossier 'transitie landelijk gebied'. Wij stimuleren ontwikkeling, experimenteren soms hierbij, werken aan een nieuw (juridisch) kader voor het buitengebied en vernieuwen onze eigen werkwijze

waar nodig. Dit alles met als doel om tot een buitengebied te komen waar een balans is tussen wonen, werken en leven en tussen de agrarische sector, gemeenschap en ecologie.

Het is onduidelijk hoe het landelijk gebied zich precies zal transformeren. Wat wel duidelijk is, is dat door de juiste acties de overheid invloed kan uitoefenen op de richting en het tempo. Dit vraagt om lef, buiten de lijntjes kleuren en een sterk collectief in de regio, die waar nodig een vuist maakt in de richting van belemmerende partijen of regelgeving én die snel en makkelijk onderling kennis en kunde deelt. Juist deze inzet herkennen we beperkt in de genoemde acties en resultaten bij deze programmalijn.

De eerste drie actiepunten (bladzijde 10, opsomming bij acties/werkafspraken) zijn activiteiten waar wordt ingezet op het komen tot gezamenlijke streefbeelden, een plan van aanpak en een afwegingskader. Wij maken ons enerzijds zorgen over de doorlooptijd die nodig is om hier invulling aan te geven en anderzijds of met deze acties de benodigde versnelling bereikt wordt. Er wordt hiermee de indruk gewekt dat er bovenop de huidige landelijke en provinciale visies en beleid, regionaal beleid komt op basis waarvan lokale keuzes gemaakt moeten worden. Het voorbereiden/vaststellen van nieuw aanvullend regionaal beleid is niet gewenst.

De passages aangaande de verdeling van de 200 miljoen euro rijks geld voor de warme sanering van de varkenshouderij zullen op het moment van inwerkingtreding van de regionale agenda grotendeels achterhaald zijn. Het lijkt ons dan ook onnodig deze regeling bij naam te noemen in de tekst (bladzijde 10, opsomming 5 bij acties/afspraken en bladzijde 11, opsomming 1 bij wat hebben we over 4 jaar gerealiseerd). Relevanter is om op te nemen dat er specifiek een rol voor MRE is weggelegd in dergelijke lobbytrajecten richting Rijk, provincie en bijv. VNG en vervolgens de doorvertaling van consequenties hiervan voor gemeenten. .

De overige passages (bladzijde 10, acties/afspraken) zijn dusdanig algemeen omschreven dat het niet duidelijk is de samenhang te zien met het geleverde resultaat.

In het document is het onderdeel 'transitie landelijk gebied' vooral ruimtelijk ingestoken (bladzijde 9 en 10). De kansen en bedreigingen worden vooral gezien in ruimtelijke en landschappelijke sfeer. Er zijn vergelijkingen te maken met de al vastgestelde Integrale Strategie Ruimte. We missen meer nadrukkelijke aandacht voor het realiseren van nieuwe economische dragers in het buitengebied. Daarbij is ook extra aandacht nodig voor het goed inrichten van de gemeentelijke overheid om mee te kunnen bewegen met de transitie en deze niet op te houden. Het advies is de tekst voor dit onderdeel aan te vullen.

Vraag 3

Samenwerking

De opgave op de samenwerking is in het evaluatierapport van Berenschot bleek dat we in de regio op uiteenlopende manieren uitleg geven aan het begrip samenwerking. Het is daarom noodzakelijk om het commitment waarmee we samenwerken en de wijze waarop de samenwerking is georganiseerd te verbeteren.

Uit de evaluatie kwamen drie belangrijke aanbevelingen naar voren. Dit waren een gebrek aan eigenaarschap, onvoldoende slagkracht en onduidelijke rollen en taken.

Bij het versterken van het eigenaarschap hoort ook de gelijkwaardigheid van alle partners in de samenwerking. Om het gevoel van eigenaarschap verder te versterken kan dit ook betekenen dat de rol van voorzitterschap niet ingevuld wordt door de 'grootste' gemeente maar juist door één van de overige 20 gemeenten.

Er kan meer slagkracht verkregen worden door meer mandaat bij de gemeenschappelijke regeling neer te leggen. Dit heeft wel als contra-effect dat dit ten koste gaat van het gevoel van eigenaarschap en betrokkenheid van de gemeenten.

Governance

Voor het onderwerp nieuwe thema's (bladzijde 14, alinea 5) is een rol beschreven voor:

- De regionale portefeuillehoudersoverleggen ('nieuwe' binnen het thema op te pakken zaken);
- Het Dagelijks Bestuur (verkennen van nieuwe maatschappelijke thema's);
- Het Algemeen Bestuur (strategische gesprekspartner van het Dagelijks bestuur voor nieuwe

thema's).

Is duidelijk welke rol iedereen heeft en hoe de onderlinge afstemming is? Dit is nog niet concreet omschreven.

Hierna volgt een omschrijving van een eventuele voorzet voor deze rollen.

Gemeenteraad

Instemmen met de rol van de gemeenteraad om 4-jaarlijks de kaders van de samenwerking vast te laten stellen. Uw raad kan jaarlijks kennisnemen van het werkprogramma.

Algemeen bestuur

Een van de kritiekpunten uit het evaluatierapport is de beperkte inhoudelijke en verbindende rol die de leden van het algemeen bestuur hadden. Ook in de huidige bouwstenennotitie wordt aan het algemeen bestuur een beperkte rol toebedeeld. In de reactie meegeven dat tot de rollen van het algemeen bestuur in ieder geval het vaststellen van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma zou moeten behoren.

Dagelijks bestuur

Het gedeeld eigenaarschap kan nog verder worden versterkt door de rollen in het dagelijks bestuur in te vullen vanuit een brede regionale afspiegeling. Meer concreet betekent dit voor het college en raad dat vanuit elke subregio een afvaardiging plaats moet nemen in het dagelijks bestuur. Daarnaast ondersteunt het college en raad de inhoudelijke verbinding doordat de bestuurlijk trekkers (en voorzitters van de inhoudelijke portefeuillehouderoverleggen) deel uitmaken van het dagelijks bestuur.

Gevolgen

Stimuleringsfonds

Het stimuleringsfonds is ooit opgericht met het doel om innovatieve projecten en bedrijven te ondersteunen, ter bevordering van de werkgelegenheid en economie. Het stimuleringsfonds heeft dus met name betrekking op de Brainportagenda en minder op de MRE agenda als geheel. De vraag aan de MRE is om te onderzoeken of het beheer van het stimuleringsfonds ook belegd kan worden bij Brainport Development. Daarmee kan een efficiencyslag worden bereikt. De middelen kunnen dan ingezet worden voor projecten en innovaties die bijdragen aan de Brainportagenda of aan initiatieven voor intensieve veehouderij of energietransitie.

Overdracht taken die MRE niet meer gaat doen

Het vaststellen van het Ambitiedocument heeft tot gevolg dat de MRE een aantal taken gaat overdragen. Het is nodig deze taken anders te organiseren. De nog op te stellen strategische agenda voor de Kempen is hierin leidend. Deze wordt door de vijf Kempengemeenten gezamenlijk opgesteld onder voorzitterschap van de burgemeester van Oirschot. Dit proces wordt nu in gang gezet. Dit gaat om de overdracht van de taken voor de thema's Wonen, Bedrijventerreinen, Detailhandel, Arbeidsmarkt en Strategie Ruimte.

Het thema Wonen en Ruimte is op dit moment niet geregeld op bestuurdersniveau.

De thema's bedrijventerreinen/detailhandel kunnen worden toegevoegd aan het portefeuillehoudersoverleg economie van de Kempen. Het is wel nodig om dit overleg meer structuur te geven.

De werkgroep Detailhandel wordt op MRE niveau opgeheven en de taken overgeheveld naar de subregio's. Voor Reusel-De Mierden is dit het Kempenverband. In deze subregio stemmen we detailhandelsplannen af in de Retailboard. Vervolgens stemmen we af met de Provincie Noord-Brabant. De frequentie van het Retailboard overleg zal wat omhoog gaan, maar dit zal geen problemen opleveren.

Het thema Arbeidsmarkt kan georganiseerd worden in het nieuw op te richten Participatiebedrijf.

Dit wordt verder uitgewerkt en uw raad wordt aanvullend geïnformeerd over de stand van zaken van deze overdracht.

Huis Brabantse Kempen

Het Huis van de Brabantse Kempen is een overlegorgaan met Overheid, Onderwijs en Ondernemers. Dit orgaan is er vooral voor om grensoverschrijdende onderzoeken en projecten uit te voeren. Het Huis staat al een aantal jaren onder druk. Wat betreft onderzoek en projecten kan het Huis in de toekomst weer een rol spelen.

Voor politieke en bestuurlijke besluitvorming wordt het Huis nu niet ingezet. In de huidige vorm is het ook niet te verwachten dat dit op korte termijn zich zo zal ontwikkelen.

Als het Huis meer taken/rollen op zich gaat nemen, zal dit financiële consequenties hebben. Dit is afhankelijk van de nieuwe rol en omvang.

Financiën

Aan de hand van dit document is op dit moment nog niet duidelijk of er middelen vrij komen nu een aantal werkplaatsen (als gevolg van taken die de MRE niet meer gaat doen) bij de MRE worden opgeheven. Dit heeft gevolgen voor de personele bezetting van de MRE en zou dus ook gevolgen moeten hebben voor de exploitatiekosten. De bijdrage van onze gemeente aan de MRE is voor het jaar 2018 totaal € 176.268,-. Welke gevolgen heeft dat voor de bijdrage die de gemeenten aan de MRE leveren? Het verzoek aan de MRE is om dit uit te werken.

Vervolg

Planning

7 september – 28 september 2018 Een gesprek per gemeente met college en raad. Deze datum is voor uw raad ingepland op 25 september 2018 en in dit voorstel is de voorbereiding uitgewerkt. De reacties van dit gesprek worden meegenomen in de verdere uitwerking door de Metropoolregio.

Oktober 2018 Subregionale bijeenkomsten voor raadsleden georganiseerd door de subregio, gefaciliteerd door de Metropoolregio.

31 oktober 2018 Regionale bijeenkomst voor colleges en raadsleden. Tijdens deze bijeenkomst wordt het eerste concept van het nieuwe Samenwerkingsakkoord besproken.

5 november – 19 november 2018 Ter voorbereiding op het Algemeen Bestuur wordt het concept Samenwerkingsakkoord voor de laatste keer voorgelegd aan de colleges.

12 december 2018 Algemeen Bestuur stelt het Concept Samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven vast.

Planning december 2018 tot maart 2019

Van december 2018 tot en met maart 2019, zienswijzen gemeenten en vaststellen door Algemeen Bestuur.

Bijlagen

1. Brief MRE aan raad/college (corsanummer 18.06556)
2. Flyer Samen werken aan het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 (corsanummer 18.06557)
3. Bouwstenen voor een effectieve samenwerking (corsanummer 18.06555)
4. Presentatie raad (corsanummer 18.08271)

Ter inzage

Ter inzage

1. Ambitiedocument 'De slagvaardige regio' (corsanummer 18.06006)